

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo||nis Episcopi Hal-||berstatten[sis] Homiliarum,
nunc sexto || maiori [pro] ante hac unquam dili||gentia
excusarum, || Pars ...**

praeter omnes omnium appendices, accesserunt iam recens homiliæ
aliquot piæ, ante hoc tempus excusæ nusquam

Pars Aestivalis

**Haimo <Altissiodorensis>
Haimo <Halberstadensis>**

Coloniae, 1551

VD16 H 222

Scitis quoniam cum gentes essetis 1. Cor. 12.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39335

pulo de cērū coris tritici, octoginta scribere fecit, q̄a resurrectionē Christi eū credere docuit. Gētile uero de cērenario ad q̄nquaagenarium uocauit, q̄a p̄ p̄cēnitētiā pristina mala illius corrigerē, & deo appropinquare docuit. Et laudauit dñs uillicum iniquitatis, quia prudenter fecisset, uidelicet Paulū apostolum, ex p̄secutore pdicatorē factum, in doctrina & pdicatiōe magnifica uit, dicens de illo ad Ananiā. Vade, quia uas electionis mihi est iste, ut portet nomē meū corā gentibus & regibus & filijs Israēl, impleta p̄phetia q̄ Jacob olim, cum bñ dice ret filios suo, p̄phetauit, dicēs: Beniamin lupus rā pax, mane comedet p̄dā m, & uespere diuidet spo lia. De tribu aut̄ Beniamin Paulus apostolus fuit, Phil. 3. ut ipse testatur. Qui uelut lupus rapax in p̄secutio ne Christianor̄ exarsit. Mane comedit p̄dā, q̄a in adolescentia ecclesiā dei p̄secutus est. Vespere diuisit iopolia, q̄a postq̄ ad fidem Christi cōuersus est, eos q̄s de potestate diaboli uictor obtinuit, ad pdicandam fidem, quam prius persecutus fuerat, in diuersas nationes destinauit.

DOMINICA XI. POST PENTECOSTEN, I. ad Corinthios xij.

Fratres, Scitis qm̄ cum gentes essetis &c.
Reducitur ab Apostolo Corinthiis uitæ pristinæ cōuersatio in notitiā, ut ex eius consideratione crescant in nouam conuersationem: q̄a oniam sicut gentiles uiuentes feruebant in mendacio & errore, quia illa cultura nihil erat, sic iam Christiani dininis præceptis cum fervore animi debebant obsequi. Gentes autem siue gentiles appellantur, qui ab errore patrum suorum,

¶4 DOMINICA XI.

in quo nascuntur, in religionem melioris uitę nō
commutantur. Vnde & gens, quae sic manet ut ge-
nita est, vocatur. Hi sunt pagani, qui ad diuinum
cultum non accedunt, quos gētes nunc appellant;
nō quod tunc temporis pagani essent, quādō ista
dicebat, sed quod ante notitiam fidei fuerant. Hoc
est quod ait, [Cum gētes essetis.] Subauditur, iam
non estis. Legitur & gens in bono, sicut est. Non
tantum pro gente: sed ut filios dei qui erant disper-
si, congregari et in unum.

Ioh. III.

Psal. 113.

& 134.

Ad simulacra muta, prout ducebamini,
euntes.] Subauditur, eratis. Simulacra (quae a simu-
lando dicuntur, eo quod simulent hominem, &
non sit homo: equum, & non sit equus) cæteraque
huiusmodi idcirco muta appellantur, quia ut Psal-
mista ait, Os habent & non loquentur, oculos ha-
bent & non videbunt. neq; enim est spiritus in ore
ipsorum. Si quod autem verbū ab idolis auditur,
dæmonum deceptioni & non simulacrorū infen-
tibilitati ascribitur ad hæc adoranda tā a dæmo-
nibus, quam etiā ab aruspiciis & philosophis de-
sipientibus impellebantur. Et est sensus. Sicut cū gē-
tes essetis, dæmoni ēpla sine reluctance, prout
ducebamini, frequetabaris sic modo dum agimini
spiritus sancto secundū sanā nostrā doctrinā, ad ec-
clesiā dei accedite, & p̄ceptis salutiferis cū omni hu-
militate obtemperare cōtendite. Et qđ dicit, [put
ducebamini,] ostendit eos tantā uenerationē exhi-
buisse simulacris, ut eos cultum nequaq; abhorre-
rent, a quibus unq; hortarentur, monerentur, &
ducentur. ita nunc cōuertantur ad deū, diligen-
tes Paulū & coapostolos eius, cum spernere nō de-
beant suę salutis amatores. [Ideo] subauditur,

quia deum cognovistis, & quia de spiritibus my-
sterijs nolo uos ignorantes reddere,

notum uobis facio, q̄ nemo in spiritu sancto
loquens,] qui linguas infantium facit disertas,
dicit anathema Iesu.

In decretis Iustiniani imperatoris, anathema sepa-
ratus a deo uocatur. Legitur in canonibus, p ma-
ledictione, legitur & pro occisione, sicut ipse Apo-

stolus ait in epistola ad Romanos: Optabam ego Ro. 9.

anathema esse pro fratribus, id est, optabam inter-

fici pro eis secundum carnem. Ponitur & pro ab-

ominatione, hic uero pro separatione ponitur.

Iraque nullus spiritu dei afflatus, dicit ipsi Iesu: Tu

es anathema: id est, separatus a deo patre & spi- Mat. 7.

ritu sancto, & aliqua parte inferior. Hoc quorundam

hereticorum uesania insaniendo dicere non timuit:

idcirco anathemate(i separatiōe) a deo & ecclesia

peculsi sunt. In sacra scriptura dicere, aliquā p sim-

plici sermone accipitur, ut est: Non ois q̄ dicit mihi

Dñe dñe, intrabit in regnum celorum. Aliqñ aut̄ p ipsa

re & facto, sicut ait Ezechias rex ad Isaiā: Non fuit

verbū, id est, res in domo, qđ non ostenderem eis.

Sic & in hoc loco, p re & facto ponitur. Nemo, in

quit, potest dicere, i. corde credere, cōfiteri & digna

op̄a fidei exercere, Iesum diligendo dñm asserere,

nisi spiritu sancti gratia fuerit intrinsecus edo-

cēsus. nam ille dicit Iesum dñm esse, qui credit eum

patri & spiritui sancto coaequalem & coomnipo-

tentem: & hāc fidē confitetur, seruando præcepta

illius, quibus uera dilectio comprobatur. Dica-

mus & hoc ipsum breuiter cum conclusione.

Nemo potest dicere, dominus Iesus:

Isa. 39.

subauditur, sicuti dicendus est corde, ore & opere,
nisi spiritus sancto fuerit illuminatus.

Divisiones uero gratiarum sunt,

subauditur, non meritorum. [Idem autem spūs,] subauditur, sanctus manet semper unus in omnibus & indiuisus. ¶ Norandū quod non ait, Divisiones meritorum sunt, sed gratiarum: quia dona dei gratis dantur, nō humanis meritis tribuuntur. Vnde ait ad Romanos: Q[uo]d uis prior dedit ei, id est, deo fidem suam aut aliquid, & retribuetur ei. Spiritus nāq[ue] sanctus in se ipso unus ī cēm q[ue] manet, id est, immensus, indiuisus & inseparabilis cum patre & filio, sed dona illius diuina sunt, quia non omnibus æqualiter conferuntur. Vnde fatendum est, quia cum deus per diuinitatis potentiam ubiq[ue] sit, non tamen ubiq[ue] per inhabitationis gratiam, & in quibus habitat per gratiam, non æqualiter habitat. Sicut ergo mare immensum est, & aduenientes secundum capacitatem vasorum suorum & differentiam hauriunt, & non exinanitur mare neq[ue] evanescatur: sic spiritus sanctus cum sit immensus, distribuit ipse iustis gratiam suam, secundum quod ipse uidetur: ipse tamen omnipotens in immensitate sua perseverat: & quantum uult, & cui uult, & quādo uult, & quomodo uult, dat: & nihil minus habet, quia extra se nulli erogat.

Et divisiones ministracionum sunt.

uerbi gratia, ut in episcopis, presbyteris, diaconibus, cæterisq[ue] ordinibus, qui spiritus sancto distribuente, ecclesiæ ministri constituuntur, non per priam hominis deliberationē, sed per spiritus sancti efficientiam. idem autem dominus, subaudi-

Ro. II.

tur, manet indiuisus in omnibus.

Et diuisiones operationum sunt:

quia alius operatur per spiritum sanctum maxima,
alius mediocria, alius uero minima.

idem uero deus, qui operatur omnia in omnibus.] Quem superius appellavit spiritum, modo uocat dominum & deum. Et item, idem dicendo, manifestat se loqui de spiritu sancto, sed non separat inde patrem & filium, quia quoru^m una est uirtus naturae & substantia una, horum una est operatio indiuisa, q^a uidelicet deus operatur omnia bona in omnibus, quibus uerbis tollitur humana arrogatia, cum sine spiritu sancto nec magna, nec minima bona operari possit nostra fragilitas. Altius monet Apostolus, in trinitate nulos facientes grad^s, dū primum ponit spiritum sanctum, secundum dñm Christum, tertio deum patrem: qui unus deus distribuit dona sua, manens in se indiuisus.

[Vnicuiq autem] subauditur, fidelium, datur manifestatio spiritus ad utilitatem, & illius uidelicet qui percipit donum spiritus sancti, & aliorum qui aut ab illo erudiuntur, aut exemplo illius in meliorem uitam instruuntur, & in laudem dei excitantur, sicut dominus monet: Lu-

Mat. 5.

ceat lux uestra coram hominibus, ut uideant opera uestra bona, & glorificant patrem uestrum qui in cælis est. Manifestatio uero spiritus sancti ipsum eius donum intelligitur, quod ipsi homini manifestat datum ad utilitatem suā, ut recte credat, sancte uiuat, & ut alij ex eo utilitatem percipiant. Siue manifestatio spiritus idcirco dicitur, quia ubicunq^s per dona sua fuerit, illico per operationem

DD

iustitiae manifestatur. Hinc scriptum est: Ignē uenī
Luc^e. 12. mittere in terram, & quid uolo nisi ut ardeat?

[Alij quidem per spiritum datur sermo sapientie,
alij autem sermo scientie secundum eundem
spiritum.] Modo incipit exponere diuisiones gra-
tiarum ac ministracionum, quae per spiritum fan-
ctum dantur. Intelligitur sapientia in uitandis ma-
lis & appetendis bonis: scientia uero, in disponen-
dis ordinatisq; humanis. Etenim fundos sive agros
excolere, domum prudenter & discicare, familiam
competenter ord. nare, ad scientiam uidetur perti-
nere. ¶ Aliter: Sapientia pertinet ad cognitionem
rerum eternarum, qua credimus deum trinitatem
habere in personis, unitatem in substantia: scientia
uero ad humanarum rerum, sicut supra diximus.
Sive sapientia est, secundum Gregorii, q̄ si quis ue-
teris & noui testamenti legerit uolumina, & intel-
ligit, & ad utilitatem aliorū exponit, sicut Hiero-
nymus, Augustinus, Hilarius, & ipse Gregorius.
Scientia autem quando illorum expositiones le-
guntur, & intelliguntur, & secundum eas uetus te-
stamentum aut nouum traditur. Est etiam sapien-
tia, quando abstinet quis a prauo opere: scientia,
quando & a praua cogitatione. Itaq; sive sapier-
tiam diuinarum, sive humanarum rerum habe-
mus, non ex nobis Ipsi, sed ex dantis spiritus san-
cti gratia percipimus. Quod uero dicit, [secundum
eundem spiritum,] nihil est aliud, nisi diceret: Alij
datur sermo scientie secundum voluntatem eius
dem spiritus sancti, uel per eundem spiritum. [Al-
teri] subauditur, datur [fides in eodem spiritu.]
id est, per eundem spiritum. Dominus loquitur in
euangelio de persona patris: Hoc est opus dei, ut
credatis in eum quem misit ille. Et Apostolus fi-

Ioh. 6.

POST PENTECOSTEN. 419

dem dicit dari per spiritum sanctum. Vnde datur intelligi, quod dar pater, p spiritū sanctū dat. Dat & ipse sp̄s sanctus cū patre & filio, quia unius protestatis & operationis cū illis est. Fides ergo qua credimus in deū, & a patre & a filio & a spiritu sancto datur. nec est naturaliter in homine, sed a deo datur: quoniam si esset ab homine, omnes haberet fidem.

Alij gratia sanitatum in uno spiritu.

De gratia sanitatum dicit, quas sanantur infirmi uel a gri. [alijs operatio virtutum] in ejcidentis degmonibus & parrandis alijs miraculis. [alijs propheta] tia,]qua spiritu sancto repletus, futura prædictit, uel prophetarum libros exponit.

alij discretio spirituum.

ut nouerit qs loquatur ex spiritu sancto, uel quis ex spiritu humano sive maligno, sicut loquebatur puella, quæ magnum questum præstabat dominis suis de qua Paulus spiritum phitonicum expulit, & sicut loquebantur magi & incantatores. Actu. 18

Alij genera linguarum.

id est, uarietates sermonum, ut apostolis & credentibus in exordio fidei. alijs interpretatio sermonum,]ut Hieronymo, q diuinas scripturas ex Hebreo in Latinum translulit. [Hæc autem omnia] quæ enumerauimus, & etiam plura]operatur unatq idem spiritus, ad utilitatem scilicet totius ecclesiæ, in quo intelligitur pater & filius, quia inseparabilis est eorum operatio. [diuidens singulis] electorū dona sua, non tamen ipse diuisus. & [pro ut uult,] quia omnipotens est.

DOMINICA XI. POST PENTECOSTEN. Luce XIX.

DD. ii